

Др Ранко Совиљ*
Истраживач-сарадник
Институт друштвених наука, Београд

ОРИГИНАЛАН НАУЧНИ ЧЛАНАК
doi:10.5937/zrgfni1775095S

UDK: 336.774.3

Рад примљен: 02.06.2017.
Рад прихваћен: 02.07.2017.

УПРАВЉАЊЕ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ У БАНКАМА СА СТАНОВИШТА СУДСКЕ ПРАКСЕ

Апстракт: Ниво, структура и природа проблематичних кредита представљају значајан извор кредитног ризика у банкарском пословању, при чему основни разлози настанка и повећања проблематичних кредита указују на потребу свеобухватног и стратешког приступа за њихово решавање. Осим тога, гомилање проблематичних кредита у билансима банака негативно утиче на кредитну активност банака, а самим тим и на привредну активност, пре свега због смањења доступности могућих извора финансирања како за привредна друштва, тако и за становништво. Један од главних разлога повећане изложености кредитном ризику банака, поготово пре избијања *Subprime* кризе, јесу слабије развијени модели процене и мерења кредитног ризика, као и лоша процена средстава обезбеђења. Стога се у раду указује на значај пажљивог управљања кредитним ризиком, као и на развијање одговарајућих поступака и модела за рано откривање проблематичних кредита и смањења изложености кредитном ризику. У последњем делу рада дат је приказ најзначајнијих средстава обезбеђења, с посебним освртом на домаћу судску праксу.

Кључне речи: Банка, кредитни ризик, управљање кредитним ризиком, средства обезбеђења.

1. Увод

Кредитни или поверилачки ризик један је од преовлађујућих ризика у пословању банака, и изложеност кредитном ризику присутна је у готово свим финансијским трансакцијама. Најчешће се кредитни ризик дефинише као ризик неизвршења обавеза по основу насталог дуга, односно неплаћања главнице и камате од стране дужника. Међу врстама ризика са којима су суочавају банке у свом пословању, кредитни ризик је међу најзначајнијима

* rsovilj@idn.org.rs

ако се пажња усредсреди на изворе њених могућих губитака. Управо је кредитни ризик међу главним узроцима инсолвентности банака. Разлог томе лежи у чињеници да у данашњим условима пословања преко 80% биланса банке односи се на овај аспект управљања ризицима (Ђукић, 2007: 21, 22).

Приликом закључења сваког посла, постоји ризик за банку да би клијент могао постати инсолвентан. Неиспуњење дужности од стране клијената банке, као друге уговорне стране у послу, може имати за последицу губитак целог потраживања. Уколико се догоди да више значајнијих клијената банке није у могућности да редовно извршава своје обавезе, то може проузроковати огромне губитке за банку и тиме она може постати инсолвентна (Augustin, 1994: 141).

2. Одређење кредитног ризика и дужника

Кредитни ризик представља ризик могућности и спремности дужника (клијента банке) да извршава своје обавезе према банци у свему и према условима из закљученог уговора. Из овога произлази да кредитни ризик потенцијално има две компоненте: 1) субјективну спремност, односно аутономију воље дужника да испуни преузете обавезе из закљученог уговора са банком и 2) објективну могућност да извршава обавезе према банци по основу реализованог прихода или на други прихватљив начин (Матић, 2008: 76).¹

Базелски комитет за надгледање банака дефинисао је кредитни ризик као могућност да дужник или друга страна не испуни своје обавезе у складу са уговореним условима.² Комитет је допунио дефиницију одређења кредитног ризика констатујући да неизвршавање кредитних обавеза постоји у неколико ситуација: 1) дужник неће у потпуности да исплати главницу, камату или провизију; 2) настанак губитка у виду отписа кредита, увођења специфичних резерви (*specific provisions*) или принудног репрограмирања кредита, обухватајући опроштај дуга и одлагање исплата; 3) доцња дужа од деведесет дана по некој од кредитних обавеза; 4) отварање стечаја над дужником (Јованић, 2009: 60).

Кредитни ризик припада групи финансијских ризика. Често се дешава да кредитни ризик буде узрок других ризика, углавном ризика ликвидности и ризика солвентности, а неретко се преклапа са тржишним и/или

1 Чл. 31 Закона о банкама, *Сл. гласник РС*, 107/2005

2 Принципи за управљање кредитним ризиком из 2000. године (Basel Committee on Banking Supervision, Principles for the Management of Credit Risk, Basel, September 2000), 1.

оперативним ризиком. Да бисмо разграничили кредитни ризик од осталих ризика, неопходно је навести главна обележја кредитног ризика: 1) Кредитни ризик је системски ризик, с обзиром да на њега утичу општа економска кретања и стога је високо цикличан. Кредитни ризик је у директној спрези са економским циклусима: повећава се током рецесије, а смањује током експанзије. 2) Кредитни ризик је и специфичан ризик, с обзиром да се мења сходно специфичним догађајима који утичу на кориснике кредита. На кредитни ризик везан за корисника кредита или другу уговорну страну непосредно утичу његове карактеристике: величина, корпоративна стратегија, догађаји који утичу на њу, промене у непосредном економском окружењу. 3) Наспрам тржишних ризика, кредитни ризик је блиско везан за успех у пословању и структуру капитала корисника кредита (Спасојевић, 2013: 106).

Већ смо истакли да кредитни ризик настаје због послова позајмљивања, инвестирања и давања кредита и односи се на повраћај позајмљеног новца или исплате од продате робе. Током обављања послова, управа банке је дужна да свакодневно прати висину кредитног ризика и висину стопе приноса. Ризик губитка настаје услед могућности да се не могу повратити пласирана средства кроз амортизацију кредита. Осим поменутог, кредитни ризик се односи и на смањење кредитног рејтинга клијента (Спасојевић, 2013: 106).

Како би се установио узрок настанка кредитног ризика, претходно је потребно одредити дужника. Дужник може бити било физичко, било правно лице које је закључило уговор о кредиту. Међутим, некада није довољно посматрати само дужника, као другу уговорну страну, већ и његову власничку и организациону повезаност са другим субјектима. Кредитним ризиком обухваћена је и група повезаних лица, независно да ли постоји гаранција или јемство матичног друштва за своја потчињена друштва (Јованић, 2009: 60).

Пракса нам указује да је сваки дужник случај за себе, те да приликом квантификавања вероватноће да одређени дужник није у могућности да редовно извршава своје обавезе, историјски подаци о томе колико је пута група дужника (клијената) са одређеним рејтингом дошла у такву ситуацију или колико је то чест случај дужника из одређене групе послова, може нам само делимично помоћи (Ђукић, 2007: 23). Уколико се посумња у кредитну способност дужника, основно правило кредитне политике сваке банке јесте да се уздржи од финансирања таквог клијента. Осим традиционалних метода, попут коришћења историјских података, савремена анализа при процени кредитне способности клијената користи

факторе који се обично означавају као “5Ц”, јер свих пет фактора почињу на слово Ц у енглеском језику: капитал (*Capital*), капацитет (*Capacity*), средства обезбеђења (*Collateral*), карактер (*Character*) и услови пословања (*Conditions*) (Јазић, 2007: 118). Поред наведених “5Ц” фактора, користе се и друге анализе познатије под акронимима “СAMPARI” и “PARSAR” да би се што једноставније запамтили критеријуми према којима се оцењују потенцијални клијенти. СAMPARI – *Character, Amount, Means, Purpose, Accountability, Risks, Insurance*; PARSAR – *Purpose, Amount, Reason, Source of repayment/Security, Ability, Risks* (Тодоровић, 2009: 90, 91).

3. Управљање кредитним ризиком

Процес управљања кредитним ризиком не може се посматрати само као процес одбране од ризика, с обзиром да банке одређују врсту и ниво ризика који им је прихватљив за преузимање. Често се дешава да банке у току пословања одлучују да жртвују текуће приходе, зарад будућих неизвесних прихода. Преузимање ризика и управљање ризицима нису супротстављене активности, напротив представљају две стране једне медаље. Концепт проширеног управљања ризицима не заснива се само на избегавању ризика, већ и на коришћењу ризика (Јакшић, 2012: 155). Управо, однос банака према ризику није ни пасиван, ни дефанзиван, с обзиром да банке активно и свесно преузимају ризик, јер заузврат очекују профит, који се не може реализовати без ризика. Банке могу, користећи своју тржишну позицију, структуру капитала и експертизу, управљати ризиком трансформишући га и трансферишући га на тржишту. Према томе, управљање кредитним ризиком представља управљање имовином банке (Јовановић, 2011: 6).

Значај управљања кредитним ризиком произлази из потенцијалне опасности да велики број банчаних клијената (корисника кредита) не буде у могућности да редовно извршава преузете обавезе, те на тај начин може проузроковати стечај банке. Стога је управа банке обавезна да прати деловање свих чинилаца који могу утицати на кредитни портфолио банке, како би на време реаговали и предузели потребне мере.

Да би осигурала ваљано пословање и смањила изложеност ризицима и потенцијалним губицима у свом пословању, банка је обавезна да у поступку управљања кредитним ризиком обезбеди следеће: 1) да се кредити одобравају на основу јасно дефинисаних критеријума, као и да је процес одобравања, измена, обнављања и рефинансирања кредита јасно одређен; 2) да банке имају интерне методологије које им омогућују процену кредитног ризика изложености према појединим клијентима

(дужницима), хартијама од вредности, као и кредитног ризика на нивоу портфеља. Интерне методологије не смеју се ослањати искључиво на екстерне кредитне рејтинге, већ морају узимати у обзир и друге релевантне податке при процени ризика; 3) континуирано управљање и праћење различитих портфеља осетљивих на кредитни ризик и изложености банке, укључујући препознавање и управљање проблематичним кредитима, као и одређивање одговарајућих исправки вредности и резервисања; 4) да је распршивање кредитних портфеља усклађено са одређеним тржиштима и са општом кредитном политиком банке.³

Пре него што приступи управљању кредитним ризиком, банка је дужна да изврши мерење кредитног ризика. Бројни параметри и информације користе се код мерења кредитног ризика, попут: подаци из биланса дужника (клијента банке), цене дугова (кредитне распрострањености), макроекономске варијабле (Ђукић, 2007: 51, 52). Постоји неколико система који се користе за квантификовање кредитног ризика, међу којима су најзаступљенији *Credit Manager* (који се заснива на методологији кредитних матрица које је развила Risk – Metrics Group и JP Morgan), *Portfolio Manager* кога је развио KMV, *CreditRisc+* кога је развио Credit Swiss Financial Product и *Credit Portfolio View* (који се заснива на оцени портфеља, који је издао McKinsey) (Carling, 2002: 4).

Саставни део процеса управљања ризицима јесу стратегије, планови, политике и циљеви управљања кредитним ризиком. Банка је у обавези да стратегију за управљање кредитним ризиком повремено разматра и уколико је потребно да мења, а посебно у случају знатних измена пословне политике и стратегије банке, односно промена у макроекономском окружењу у којем послује. Одбор директора је дужан да: усвоји стратегије за управљање кредитним ризиком, и најбитније политике у односу на изложеност кредитном ризику; одреди границе изложености банке кредитном ризику; примењује и поштује усвојене планове, процесе и процедуре у управљању кредитним ризиком; обезбеди ваљану организациону структуру и системе потребне за управљање кредитним ризиком (Совиљ, 2016: 182). Стога је банка дужна да успостави такву организациону структуру којом ће активности управљања ризицима функционално и организационо одвојити од преузимања ризика, са прецизно утврђеном поделом послова и обавеза запослених којом се спречава сукоб интереса. Такође, банка је обавезна да сходно обиму,

3 Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC, OJ. L 176/2013, чл. 79.

врсти и сложености послова које обавља, у систему управљања ризицима ангажује потребан број запослених са одговарајућом стручном спремом и искуством, како би увек омогућила континуитет у спровођењу стратегије и политике управљања ризицима.⁴

Како би се реализовала независна функција управљања кредитним ризиком, неопходно је да банка оснује самостални Одбор за управљање кредитним ризиком, чији би састав чинили руководиоци одељења за управљање кредитним ризиком, одељења за кредитну анализу и оцену бонитета и одељења средстава. Делокруг послова овог одбора био би примена стратегија и политика за управљање кредитним ризиком, одобрених од стране одбора директора, праћење изложености кредитном ризику, поштовање лимита одобрених од стране одбора директора, као и предлагање унапређења процеса и процедура управљања кредитним ризиком (Станишић, Станојевић, 2010: 14).

4. Средства обезбеђења у банкарском пословању – преглед домаће судске праксе

Како је кредитни ризик најзаступљенији у пословању банака, банке су настојале током протеклих година да развију различите технике за ублажавање и пренос кредитног ризика. Увођењем нових средстава обезбеђења и инструмената попут кредитних деривата, банке настоје да се заштите од могућих губитака који могу настати услед неиспуњења обавеза њених клијената. Технике за ублажавање кредитног ризика могу се груписати на традиционалне и иновативне. У традиционалне технике за ублажавање и пренос ризика убрајају се: осигурање обвезница, гаранције, средства обезбеђења, нетинг, пренос права и обавеза, посредовање, пут опције, синдицирани кредити, кредитни лимити, диверсификација кредитног портфолија. У иновативне технике за ублажавање кредитног ризика спадају продаја кредита, секјуритизација⁵ и кредитни деривати (Совиљ, 2016: 196).

Домаћи прописи омогућују банци да може користити више од једног средства обезбеђења у циљу смањења кредитног ризика по основу једне изложености. У том случају банка је дужна да дату изложеност подели

4 Чл. 9–11 Одлуке о управљању ризицима банке, *Сл. гласник РС*, 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013, 43/2013, 92/2013.

5 Секјуритизација представља финансијски инструмент који омогућава продају очекиваних прихода са каматом како би се емитовањем нових кредита са вишом каматом финансирало ширење кредитног система. О предностима и недостацима секјуритизације видети код: (Лазић, 2016: 58).

на такав начин да сваки њен део буде покривен једним инструментом кредитне заштите и да за сваки од тих делова посебно обрачунава износ активе пондерисане кредитним ризиком. Као технике ублажавања кредитног ризика, банка може користити: 1) инструменте материјалне кредитне заштите (нпр. средства обезбеђења у облику финансијске имовине, споразуме о нетирању); 2) инструменте нематеријалне кредитне заштите (нпр. гаранције, друге облике јемства и контрагаранције, кредитне деривате). Осим наведених инструмената, подобним инструментима сматрају се: готовина, хартије од вредности и роба купљена, узета у зајам или примљена по основу репо или *reverse* репо трансакција и трансакција давања или узимања у зајам хартија од вредности или робе. Банка је обавезна да својим унутрашњим актима утврди технике ублажавања кредитног ризика које користи и начине прибављања инструмената кредитне заштите, као и да омогући реализацију тих инструмената.⁶

Средства обезбеђења представљају најстарији облик заштите банака од потенцијалних губитака. Средства обезбеђења служе као заштита приликом закључења уговора о кредиту и представљају једну од најчешће коришћених техника за ублажавање кредитног ризика. Уколико корисник кредита (клијент банке) не изврши уговором преузете обавезе, односно не исплати главницу и камату у року, банка може искористити средства обезбеђења како би се заштитила од могућег губитка у пословању тиме што ће продати заложена средства и на тај начин намирити своје потраживање (Спасојевић, 2013: 110). Постоје персонална и стварноправна средства обезбеђења. Као персонална средства обезбеђења користе се: акцептовање менице, менични авал, документарни акредитив, кредитно писмо, јемство банке, док се као стварноправна средства обезбеђења користе: заложно право на покретним и непокретним стварима, заложно право на хартијама од вредности, задржавање права својине (Васиљевић, 2008: 405).

Опште је позната чињеница да се банка као давалац новчаних средстава својим клијентима излаже потенцијалном ризику у пословању, будући да током трајања одређеног посла између банке и њеног клијента могу наступити одређене економске или тржишне промене на локалном или међународном плану које могу утицати на пословање банке. Из тога произлази да приликом закључења дугорочних послова, уговорне стране морају исказати посебну пажњу. Свесне тих околности, банке као даваоци новчаних средстава настоје умањити штетне последице алеаторности. То постижу тиме што заснивање уговорног односа са својим клијентима условљавају депоновањем средстава обезбеђења. Начелно посматрано,

6 Чл. 73–85 Одлуке о адекватности капитала банке, *Сл. гласник РС*, 46/2011, 6/2013, 51/2014.

овакав вид заштите банке представља акт законитог поступања доброг привредника, који се предузима у циљу заштите кредитних пласмана и остваривања очекиваног профита – камате као уговором одређене цене кредита (Слијепчевић, 2017: 9).

То становиште заузео је и првостепени суд када је на основу изведених доказа утврдио да су тужилац, као давалац кредита, и тужени, као корисник кредита, дана 28. 7. 2001. године закључили уговор о дугорочном кредиту у износу од 2.711.618,55 динара. Истим уговором корисник кредита се обавезао да врати кредит у року од 5 година у пет једнаких годишњих рата са грејс периодом од једне године, рачунајући од дана пуштања кредита у течај, с тим да прва рата доспева 28. 7. 2003. године, а остале истог датума наредних година све до исплате. Такође, уговором је предвиђена обавеза корисника кредита да тужиоцу, банци као даваоцу кредита, на име обезбеђења за уредно враћање кредита преда хартије од вредности 290 комада акција, емитента „Д“ 3, номиналне вредности 9.498,74 динара по акцији које припадају кориснику кредита.

Као неспорне чињенице првостепени суд је утврдио да је прва рата за отплату кредита доспела за наплату 28. 7. 2003. године, и да исту тужени, као корисник кредита, није платио тужиоцу. Стога, банка може продати заложене акције и њиховом продајом наплатити доспели дуг. У конкретном случају ради се о уговору о кредиту на основу кога је тужилац у смислу члана 1065 Закона о облигационим односима туженом ставио на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено време без утврђене намене, а тужени је као корисник кредита био у обавези да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором.⁷ Сматрамо да је у датом случају суд заузео исправно становиште, омогућујући банци као даваоцу кредита да, уколико корисник кредита не врати исти о доспелости, може намирити своје потраживање продајом заложених хартија од вредности, што је уосталом предвиђено и чланом 1071 ЗОО.⁸

Исто становиште заузео је и Виши суд у Панчеву у пресуди Гж. бр. 441/12 од 12. 6. 2012. године. У првостепеном поступку утврђено је следеће чињенично стање: тужилац и тужена закључили су уговор о готовинском кредиту 16. 5. 2007. године, по којем је банка одобрила готовински кредит од 4.999 евра у динарској противвредности са роком отплате од 60 месеци, са каматом од 11,95% годишње, уз уплаћени депозит од 1.000 евра од стране тужиље.

7 Судска пресуда Пж. 269/04, од 4. марта 2004. године

8 Чл. 1071 Закона о облигационим односима, *Сл. лист СФРЈ*, 29/78, 39/85, 57/89 и *Сл. лист СРЈ*, 31/93

Такође, тужиља је предала меницу као обезбеђење дуга по основу уговора о готовинском кредиту. Уговором су у чл. 14 били предвиђени отказни разлози тако да банка има право да једнострано раскине уговор и наплати целокупни износ кредита са каматом и трошковима, између осталог и уколико корисник кредита не извршава обавезе утврђене уговором. Како тужена нија плаћала кредит, уговор је једнострано раскинут од стране банке 7. 4. 2010. године.

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право када је обавезао тужену да плати дуг у складу са уговором о кредиту у износу који је обезбеђен њеном меницом. Констатујемо да жалбени наводи који се односе на погрешну примену материјалног права нису основани јер из закљученог уговора о готовинском кредиту јасно произлазе права и обавезе тужиоца као даваоца кредита и туженог као корисника кредита и у њима нема елемената да се тумачењем одредби тог уговора примени правило да се он тумачи у корист економски слабије стране. Одредбе уговора о готовинском кредиту су јасне јер су јасни износи и рокови враћања кредита, основ за одобравање кредита, јасно је уговорен континуитет отплате кредита и камате као и средства обезбеђења наплате кредита и отказни разлози за овај уговор.⁹

Неспорно је да је легитимно право банке у улози кредитора да штити вредност свог капитала, као и да настоји да се обезбеди од преузетог ризика. Стога је неоснован жалбени навод туженог да се уговор протумачи у корист економски слабије стране, будући да банка у датом случају није користила своју надмоћну економску позицију, нити је туженом наметнула неправичне услове пословања.

Објективно посматрано, услед дугорочности – вишегодишњег трајања уговора о кредиту, ни банка ни корисник кредита нису у могућности да сагледају будућа тржишна кретања у моменту закључења уговора. С обзиром да ризик потенцијалног губитка може погодити обе уговорне стране, потребно је да и банка и корисник кредита подједнако сносе могуће штетне последице неизвесности таковог посла, у оквирима тржишних кретања.

5. Закључак

Уопштено посматрано, постоје микропревентивни и макропревентивни аспекти решавања проблематичних кредита, а самим тим и повећане изложености кредитном ризику банака. Са микропревентивног

9 Пресуда Вишег суда у Панчеву Гж. бр. 441/12 од 12. јуна 2012. године.

становишта, банкама је у интересу да смање ниво и број проблематичних кредита у циљу заштите њихове солвентности и ликвидности, што ће, у крајњем исходу, резултирати и заштитом интереса њихових клијената. Истовремено, решавање проблема проблематичних кредита има и макропревентивни аспект, с обзиром да високо учешће проблематичних кредита може проузроковати системски ризик. Ниво проблематичних кредита указује на проблеме с којима се суочава привреда једне земље и њен реални сектор који није у могућности да отплати дуг, што може бити и знак лошег регулаторног и правосудног оквира.

Премда су кредитни стандарди знатно пооштрени у поређењу са преткризним периодом, банкама је потребно још да унапреде своја капацитете за управљање кредитним ризиком. Оперативне могућности банака у поступку управљања кредитним ризиком указују нам да су поједине банке и даље суочене са слабом унутрашњом организацијом, као и недовољним аналитичким капацитетом.

На крају, можемо закључити да је потребно још доста тога урадити на стварању одговарајућих подстицаја за банке да адекватно приступају управљању кредитним ризиком и решавању проблема проблематичних кредита. С тим у вези, банке су обавезне да успоставе, уколико већ нису, организационе јединице за управљање кредитним ризиком, а у циљу унапређења управљања проблематичним кредитима. Осим наведеног, банке су дужне да развију и имплементирају системе раног уочавања повећаног кредитног ризика, који ће омогућити благовремено препознавање дужника код којих је дошло до повећања и који укључује утврђивање квалитативних и квантитативних показатеља за рано уочавање повећаног кредитног ризика. Такође, потребно је унапредити поступак процене вредности средстава обезбеђења, повећати транспарентност података о проблематичним кредитима и уклонити поједине регулаторне препреке.

Литература

Augustin, D. (1994). *Credit Risks In European and International Regulations*. U Ferrarini, G. (Ed.). *Prudential Regulation of Banks and Securities Firms*. London – The Hague: Kluwer Law International.

Васиљевић, М. (2008). *Трговинско право*. Београд: Службени гласник – Правни факултет Универзитета у Београду.

Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervi-

on of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC, OJ. L 176/2013, чл. 79.

Ђукић, Ђ. (2007). *Управљање ризицима и капиталом у банкама*. Београд: Београдска берза, 21–52.

Закон о банкама. *Службени гласник РС*. Бр. 107/2005.

Закон о облигационим односима. *Службени лист СФРЈ*. Бр. 29/1978, 39/1985, 57/1989 и *Службени лист СРЈ*. Бр. 31/1993.

Јазић, В. (2007). Управљање кредитним ризиком. *Финансије*. 1–6. 118.

Јакшић, М. (2012). Управљање ризицима портфолија хартија од вредности. *Економски хоризонти*. 3. 155.

Јованић, Т. (2009). *Циљеви и облици регулација пословања банака*. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду. 60.

Јовановић, М. (2011). Појам ризика и управљање ризиком у економији. *Правно-Економски погледи*. 3. 6.

Лазић, М. (2016). Заштита потрошача у кредитном односу. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*. 74(LV). 58.

Матић, В. (2008). Кредитни ризик. *Банкарство*. 1–2. 76.

Одлука о адекватности капитала банке. *Службени гласник РС*. Бр. 46/2011, 6/2013, 51/2014.

Одлука о управљању ризицима банке. *Службени гласник РС*. Бр. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013, 43/2013, 92/2013.

Пресуда Вишег суда у Панчеву Гж.бр.441/12 од 12. јуна 2012. године.

Принципи за управљање кредитним ризиком из 2000. год. (Basel Committee on Banking Supervision, Principles for the Management of Credit Risk, Basel, September 2000), 1.

Слијепчевић, Д. (2017). Примена валутне клаузуле и променљиве каматне стопе у уговору о кредиту. *Правни информатор*. 2. 9.

Совиљ, Р. (2016). *Правни режим ограничења ризика у пословању трговаца хартијама од вредности*. докторска дисертација. Београд: Правни факултет Универзитета у Београду. 182–196.

Спасојевић, Ј. (2013). Кредитни ризик и кредитни деривати. *Банкарство*. 1. 106–110.

Станишић, М. Станојевић, Љ. (2010). Ризици у банкарском пословању и Базел II. *Финансије, банкарство и осигурање*. 1(Vol. 6). 14.

Судска пресуда Пж.269/04, од 4. марта 2004. године

Тодоровић, Т. (2009). Управљање кредитним ризиком у банци. *Економски хоризонти*. 2. 90–91.

Carling, K. (2002). Capital Charges under Basel II: Corporate Credit Risk Modelling and the Macro Economy. *Svergies Riksbank Working Paper Series*. No.142. 4.

Ranko Sovilj, Ph.D.

Research Assistant,

Institute of Social Sciences, Belgrade

CREDIT RISK MANAGEMENT IN BANKS FROM THE PERSPECTIVE OF JURISPRUDENCE

Summary

The level, structure and nature of problem loans are a significant source of credit risk in the banking business, with the main reason for developing and increasing problem loans indicate the need for a comprehensive and strategic approach to solving them. In addition, the accumulation of problem loans in banks' balance sheets negatively affects the credit activity of banks and, consequently has a negative impact on economic activity, primarily due to reduced availability of possible sources of financing both for companies and for the population. One of the main reasons for the increased credit risk exposure of banks, especially before the outbreak of the subprime crisis, are less developed models for evaluation and measurement of credit risk, as well as a poor assessment of collateral. Therefore, this paper points out to the importance of careful management of credit risk as well as the need to develop appropriate methods and models for the early detection of problem loans and reducing exposure to credit risk. In the last part of the paper, the author provides an overview of the most important collaterals, with specific reference to domestic jurisprudence.

Keywords: *bank, credit risk, credit risk management, collateral.*